

Financieringsvorm	Toelichting
Individuele investeerders	
Equity crowdfunding	Crowdfunding is het investeren met, of uitlenen van, bedragen door een grote groep beleggers aan ondernemingen (projecteigenaren) via een openbaar toegankelijk online informatieplatform (crowdfundingplatform) (AFM, 2022). Er zijn vier vormen van crowdfunding: 1. Doneren: geld schenken aan een goed doel. Geldgevers nemen afscheid van het geld maar hebben wel direct zicht op waar hun geld naar toe gaat. 2. Sponsoring en reward based (Reward-based crowdfunding): ondersteunen van een project, tegen een (niet-financiële) tegenprestatie. Het financiële aspect is hierbij onderschikt en geldgevers voelen zich vooral verbonden met het doel wat de aanvrager nastreeft. 3. Loan based (crowdlending / peer-to-peer lending): uitlenen van geld aan een bedrijf of particulier. In ruil daarvoor wordt een rente op de lening beloofd. Bij deze vorm van crowdfunding is financieel rendement belangrijk. 4. Equity based (Equity based crowdfunding / sharefunding): investeren in een bedrijf, met als belofte dividend en waardevermeerdering van het aandeel of bijvoorbeeld obligaties. Ook hier geldt dat het rendement op de investering belangrijk is (AFM, 2022).
Informal investing platforms	Een informal investing platform biedt particuliere investeerders de gelegenheid om in contact te komen met ambitieuze ondernemers die op zoek zijn naar risicodragend vermogen en expertise (Money Meets Ideas, 2022). Een financiering via een informal investor is voor ondernemers meestal pas interessant als een bank of eigen vermogen geen oplossing meer kan zijn. Bijvoorbeeld omdat het risico te groot is, het onderpand te klein is of de bedrijfsambities te ambitieus (investeerders.nl, 2022).
Overheid	
Subsidie	1. POP3 POP staat voor Plattelands Ontwikkelings Programma. Het POP-3 stimuleert innovatieve en milieuvriendelijke landbouw, die tegelijk concurrerend is. De POP-3 periode wordt verlengd met de POP-3 + periode. Dit is de transitieperiode tussen het POP-3 en het Nationaal Strategisch Plan (NSP). De POP-3 + periode loopt in de jaren 2021 en 2022 en is onderdeel van het Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling. 2. Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen (Sbv) In het Klimaatakkoord staan afspraken over het verlagen van uitstoot in de veehouderij in 2030 en 2050. De Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal- en managementmaatregelen (Sbv) helpen hieraan mee. Er zijn twee subsidiemodules:

	1. Met de <u>innovatiemodule</u> kunt u samen met een onderzoeksorganisatie een nieuwe techniek of maatregel onderzoeken en ontwikkelen. 2. Met de <u>investeringsmodule</u> kunt u een bewezen innovatie installeren in uw stal (RVO, 2020).
Overnemer	
Eigen middelen	1. Bootstrapping Bootstrapping is zonder externe financiering investeringen doen of een bedrijf starten. Of geld organiseren door je zakelijke kosten en persoonlijke uitgaven te beperken. Een soort 'roeien met de riemen die je hebt'. De term komt van het Engelse woord 'bootstrap', het leren lusje aan een laars zodat je 'm makkelijker kunt aantrekken (KVK, 2022B). KVK (2022C) heeft een checklist opgesteld, waarmee je kunt kijken welke mogelijkheden bootstrapping jou biedt. 2. Spaargeld Geld dat de overnemer heeft gespaard en gebruikt kan worden om een deel van de overnamesom te financieren.
Bancair	
Asset Based financieren	Leasing: Leasing is een oplossing waarbij u voor een vast bedrag per maand gebruik kunt maken van bedrijfsmiddelen. Hierdoor hoeft u geen grote investeringen te doen, en houdt u kapitaal over om in andere zaken te investeren. Als u snel liquiditeit wilt creëren, is het zelfs mogelijk uw eigen bedrijfsmiddelen te verkopen en terug te leasen (Credion, 2022B). Onroerend goed: Met een vastgoedfinanciering - ook wel een vastgoed hypotheek of zakelijke hypotheek genoemd - krijg je een lening voor jouw vastgoed in ruil voor rente en wat extra kosten. Deze lening krijg je via de bank of een alternatieve financier (Benkey, 2022).
Rekening Courant Krediet	Een rekening courant krediet is een zakelijk krediet met een vrij opneembaar bedrag. Hiermee kun je rood staan op je betaalrekening. Binnen de afgesproken limiet kun je geld opnemen en bijstorten wanneer je dat wilt (Rabobank, 2022).
Lening	Een bancaire lening is vaak de meest voor de hand liggende optie voor een bedrijfsovername. (Groot)banken kunnen over het algemeen de hoogste lening verschaffen tegen de laagste rente (Credion, 2022A). Bij het beoordelen van de financiering wordt onder andere naar het bedrijf, jouw ervaring als ondernemer, de visie en strategie, de gestelde zekerheden, de ontwikkelingen in de markt en de eventuele financiële inbreng van jou of de verkoper gekeken (Credion, 2022A).
Overheid	
Garantieregelingen	1. Borgstellingskrediet voor de landbouw (BL) Wilt u investeren in uw land- of tuinbouwbedrijf? Maar heeft u te weinig onderpand voor een lening? Met het Borgstellingskrediet voor de Landbouw (BL) kunt u toch een financiering krijgen. Hiermee staat de overheid borg voor een deel van uw lening bij de bank of financier. Er zijn 5 soorten BL, welke zijn toegelicht op RVO.nl (RVO, 2022A).

	2. Garantie Ondernemingsfinanciering (GO) Heeft u krediet nodig maar krijgt u niet eenvoudig een banklening of bankgarantie? De overheid maakt dit makkelijker met de Garantie Ondernemingsfinanciering (GO). Uw bank kan zo een 50% Staatsgarantie krijgen op middelgrote en grote leningen en verkleint daarmee haar risico. De Garantie Ondernemingsfinanciering houdt kredietstromen op gang opdat ondernemers kunnen blijven ondernemen (RVO, 2022B). 3. Achtergestelde Leningenfondsen (ALF) Het Achtergestelde Leningen Fonds (ALF) is speciaal gericht op MKB-ondernemers. Het fonds wordt gefinancierd door institutionele beleggers en verstrekt achtergestelde leningen van minimaal € 150.000 en maximaal € 5 miljoen. Voor iedere euro achtergestelde lening verstrekt de distribuerende bank minimaal een gelijk bedrag aan gewoon bancair krediet (niet achtergesteld). Het totale financieringsbedrag bedraagt dus minimaal € 300.000. Deze financieringsvorm is geschikt voor MKB-ondernemers met goede groei- en winstvooruitzichten die normaliter niet of beperkt in aanmerking komen voor bancair krediet doordat zij te weinig risicodragend vermogen hebben. De Nederlandse overheid staat garant voor 50% van de hoofdsom van de achtergestelde leningen die het ALF verstrekt (BCG Corporate Finance, 2022).
Stimuleringsregelingen	Investeringsfonds Duurzame Landbouw Heeft u een boerenbedrijf of tuindersbedrijf? En bent u van plan om minder stikstof uit te stoten en de bedrijfsvoering op meerdere fronten blijvend te verduurzamen? Dan kunt u voor een lening terecht bij het Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL). Per bedrijf is maximaal € 400.000 beschikbaar. De financiële voorwaarden zijn soepel: ondernemers hoeven nauwelijks rente (1%) te betalen en de eerste jaren niet af te lossen.
Alternatieve financiering (non-bancair)	
Bijdrage Verkoper	<u>Schenking</u> Als u een onderneming erft of geschonken krijgt, dan moet u over de waarde van die onderneming erfbelasting of schenkbelasting betalen. Zet u het bedrijf voort? Dan kunt u gebruikmaken van de bedrijfsopvolgingsregeling. U betaalt dan minder of geen belasting (Belastingdienst, 2022) <u>Geleidelijke overname bedrijf:</u> Wanneer je niet gelijk de financiële middelen hebt om de aankoop van het bedrijf in een keer te voldoen, is een geleidelijke overname een oplossing. Ook kan het zijn dat de verkoper van het bedrijf nog niet meteen helemaal uit de onderneming kan of wil stappen. Dan gaat de koper een samenwerkingsverband aan met de verkopende partij (Credion, 2022A). <u>Achtergestelde lening verkoper:</u> Overname financiering door achtergestelde lening van de verkoper is een vorm van financiering waarbij een gedeelte van de verkoopprijs door de verkopende partij als lening in het bedrijf gezet wordt. De verkopende partij helpt hiermee om de financiering van de overname rond te maken. Deze

	vendor loan is vaak een achtergestelde lening, wat inhoudt dat bij een eventuele faillissement de verkoper als laatste terugbetaald wordt (Credion, 2022A). <u>Winstrecht:</u> Wanneer gebruik wordt gemaakt van een financiering omtrent winstrecht, houdt de verkopende partij een aantal jaren recht op een percentage van de winst. Dit wordt vaak gecombineerd met een reguliere financiering, om zo het benodigde financieringsbedrag te verminderen (Credion, 2022A). <u>Earn-out regeling:</u> Bij de earn-out regeling wil de koper een koopprijs betalen die afhankelijk is van de toekomstige resultaten van het bedrijf dat hij koopt. Het betreft een regeling waarbij de koper een deel van de koopprijs pas verschuldigd is nadat een of meer overeengekomen resultaten, de zogenaamde earn out voorwaarden binnen een bepaalde periode (vaak twee tot vijf jaar) na het sluiten van de koopovereenkomst zijn behaald (Credion, 2022A). <u>Huurkoop bedrijfspand:</u> Huurkoop is een vorm van koop op afbetaling. Huurkoop is ook mogelijk bij onroerende zaken zoals kantoren, bedrijfspanden en woningen. De huurkoper betaalt naast een gebruiksvergoeding ook de totale verkoopprijs in termijnen betaalt aan de voormalige eigenaar (Credion, 2022A). <u>Stakingslijfrente:</u> Indien u als ondernemer uw eenmansbedrijf of vennootschap onder firma staakt i.v.m. verkoop of liquidatie kán er een zogenaamde stakingswinst ontstaan. U moet daarbij denken aan bijvoorbeeld meerwaarde door goodwill, activa en passiva (verschil tussen fiscale boekwaarde en werkelijke waarde) en fiscale reserves. Hierover moet belasting worden betaald. Wanneer u bij de overdracht van uw onderneming aan uw opvolger stille en/of fiscale reserves realiseert, worden die belast als stakingswinst tegen het progressieve IB-tarief (Digitale Professionals, 2022). Een ondernemer die zijn bedrijf verkoopt, kan de belastingheffing over de winst bij die bedrijfsoverdracht – de stakingswinst – voorkomen door die winst om te zetten in een oudedagsvoorziening. De belastingwet kent voor deze situatie een specifieke lijfrenteaf trek, de stakingslijfrenteaf trek. Als de ondernemer de stakingswinst gebruikt om daarmee een recht op lijfrente-uitkeringen (een stamrecht) te bedingen, wordt niet de stakingswinst maar de latere lijfrente-uitkering in de belastingheffing betrokken (Digitale Professionals, 2022). U kunt dus directe belastingheffing voorkomen door bij uw bedrijfsopvolger een stakingslijfrente te bedingen, waarvan de toekomstige termijnen zijn belast. Anders gezegd, de gerealiseerde stakingswinst stort u als lijfrentekoopsom in de onderneming van uw bedrijfsopvolger (Digitale Professionals, 2022).
Bijdrage familie	In veel gevallen is familie ook de verkoper van het bedrijf en dan gelden dezelfde financieringsvormen als bij bijdrage verkoper. Er zijn ook gevallen waarbij de familie niet de verkoper is. In dat geval kan de familie natuurlijk ook een bijdrage leveren. Dat kan in de vorm van een

	familielening, schenking, borgstelling of risicodragende deelname (Omnyacc, 2019).
Microkredieten	Een microkrediet is een lening van maximaal 50.000 euro. Daarmee kun je een bedrijf starten, je bestaande bedrijf uitbreiden of een bedrijf overnemen (KVK, 2022).
Rewards-based crowdfunding	<i>Zie Equity crowdfunding</i>
Peer-to-peer lending (of: crowdlending)	<i>Zie Equity crowdfunding</i>
Balance Sheet lending	Balance Sheet lending is een vorm van lenen waarbij de geldschieter de schuld gedurende de looptijd van de lening aanhoudt. Bij andere soorten leningen kan de geldschieter de schuld tegen een lagere prijs verkopen, vooral als de lener niet betaalt. Bij balansleningen is dit niet toegestaan en behoudt de oorspronkelijke geldschieter de rechten op de schuld en kan deze gedurende de hele cyclus niet aan de derde partij verkopen. Balance Sheet lending lijkt veel op peer-to-peer lending. Echter, er zit verschil in de risicostructuur wanneer een lening in gebreke blijft. Bij peer-to-peer leningen verbindt het platform de lener en de geldschieter; in tegenstelling tot Balance Sheet lending waarbij het geld direct aan de lener wordt verstrekt, wat betekent dat het platform direct aansprakelijk is in het geval de lening niet kan worden terugbetaald. Om deze reden kan balansleningen verschillende vormen aannemen, maar het onderliggende kenmerk is dat het platform kredietnemers op eigen risico een lening verstrekt (Home Bankers' Club, 2022).
(Erf)pacht	Pachten is het in gebruik nemen van grond voor agrarische activiteiten in ruil voor een vergoeding. Indien u landbouwgrond pacht en hier een vergoeding voor betaalt, dan bent u in de meeste gevallen verplicht een pachtovereenkomst te sluiten en in te dienen bij de Grondkamer (NVM, 2022). Er zijn partijen in de landbouwsector actief (waaronder Aardpeer, a.s.r., Fagoed en Stichting Grondbeheer BD) die grond verpachten tegen een 'eerlijke prijs'. Bij deze partijen kan langdurig grond worden gepacht tegen een relatief lage prijs door boeren die op een natuurvriendelijke manier landbouw (willen) bedrijven. Er zijn verschillende pachtvormen waarop verschillende wetten en regels van toepassing zijn: 1. Reguliere pacht Reguliere pacht is mogelijk voor elk pachtobject. Deze pachtvorm heeft een verplichte pachtperiode van minimaal zes jaar (los land) en twaalf jaar (een hoeve). Na afloop wordt de overeenkomst automatisch verlengd met wederom zes of twaalf jaar. Voor een kortere pachtduur is goedkeuring van de Grondkamer nodig. De pachtperiode kan ook voor langere periode worden afgesproken als de pachtduur en einddatum duidelijk in de overeenkomst staan vermeld. De pachtprijs mag de maximumprijs, die per regio jaarlijks door de Rijksoverheid wordt bepaald, niet overschrijden (NVM, 2022).

	2. Teelpacht Teelpacht is een pachtvorm die alleen wordt gebruikt bij de pacht van los land. De pachtperiode duurt een of twee jaar. De overeenkomst kan alleen worden gesloten bij een- of tweejarige teelten waarvoor vruchtwisseling, het net na elkaar telen van verschillende gewassen om bodemziekte te voorkomen, nodig is. De voorwaarde hierbij is wel dat de verpachting plaatsvindt in het kader van vruchtwisseling (teelpacht). Met name in de akkerbouw speelt dit een rol. De pachtovereenkomst moet door de Grondkamer worden geregistreerd (NVM, 2022). 3. Geliberaliseerde pacht van los land Geliberaliseerde pacht is ook een pachtvorm die alleen mogelijk is bij het pachten van los land. Deze vorm is flexibeler dan reguliere pacht omdat er minder wettelijke regels aan verbonden zijn. U mag de duur van de pachtovereenkomst samen met de verpachter bepalen. Bij geliberaliseerde pacht wordt de pachtprijs door de Grondkamer getoetst bij een pachtduur van minimaal zes jaar (NVM, 2022). 4. 1 hectare pacht Als u maximaal 1 hectare grond wilt pachten zijn de meeste regels over pachten niet van toepassing. U hoeft bijvoorbeeld de pachtovereenkomst niet te laten goedkeuren door de Grondkamer en de pachtprijs en pachtduur kunt u zelf bepalen. Er kunnen situaties zijn waarbij u wel verplicht bent om de pachtovereenkomst te laten registeren en goedkeuren (NVM, 2022). 5. Erfpacht De begrippen pacht en erfpacht worden vaak door elkaar gehaald. Erfpacht is een zakelijk recht verbonden aan de landbouwgrond in plaats van aan de pachter. Hierdoor kan de erfpachter het erfpachtrecht bezwaren met een hypotheek en aan derden verkopen. Dit is bij reguliere pacht niet mogelijk. Bij erfpacht is kadastrale inmeting, een notariële akte en inschrijving bij openbare registers verplicht. Bij reguliere pacht is inmeting en inschrijving niet aan de orde (NVM, 2022). Voor het gebruik van de erfpachtgrond betaalt u jaarlijks een bedrag. Dit bedrag wordt canon genoemd. De canon wordt bij aanvang van de erfpachtovereenkomst meestal berekend aan de hand van een percentage van de waarde van het eigendom op dat moment (NVM, 2022).
Ketenfinanciering	<u>Leveranciers en afnemers</u> Ketenfinanciering betekent dat een ketenpartij – bijvoorbeeld de afnemer van melk, kalveren of de leverancier van diervoeders of mest – mede investeert in een landbouwbedrijf. Ketenpartijen kunnen echter ook mee investeren in het vermogen dat je nodig hebt om een boerenbedrijf op te starten, uit te breiden of te verduurzamen (WUR, 2020). Een ketenfinanciering in vermogen kan zowel met leningen als met aandelen vormgegeven worden. Bij leningen financiert de ketenpartij als het ware voor: ze lenen jou het geld om te starten of te verduurzamen, en met jouw rente en aflossing wordt de investering van jou. Bij aandelen is de ketenpartij mede-eigenaar van jouw bedrijf. Afhankelijk van de gekozen rechtsvorm hebben ze dan ook medezeggenschap over de koers van je bedrijf (WUR, 2020).

Alternatieve financiering biologische landbouw

Niet geïstitutionaliseerd

In het onderzoek van Drion (2018) zijn acht financieringsvormen uitgewerkt die toegepast zijn binnen de biologische landbouw. Deze financieringsvormen zijn geschikt voor de geïnterviewde boeren van dat onderzoek. De vraag is in hoeverre deze, vaak creatief bedachte, financieringsvormen ook op te schalen zijn. Met opschalen wordt bedoeld dat financiële instanties zoals banken het gaan aanbieden. De toegepaste financieringsconstructies zijn door individuele agrarische ondernemers opgezet en voor die bedrijven geschikt. Deze (nog) niet-geïstitutionaliseerde financieringsvormen kunnen als inspiratie worden gebruikt door agrarisch ondernemers die ook naar een (creatieve) oplossing zoeken voor hun financieringsvraagstuk.

Van de acht uitgewerkte financieringsvormen zijn er twee opgenomen in het financieringsvormen overzicht, aangezien de overige zes erg lijken op andere financieringsvormen uit het overzicht. De twee opgenomen financieringsvormen zijn:

1. Bedrijfsgebonden grondfonds:

Een grondfonds, vaak een coöperatie, geeft certificaten uit ter hoogte van een zelf te bepalen bedrag. Bestaande landcoöperaties kiezen voor een bedrag van €25.000,- per certificaat om zo kosten en inspanning per certificaat te drukken. Burgers kunnen een certificaat kopen en worden daarmee lid van de coöperatie. Het doel van de coöperatie is om land te kopen voor de boerderij waaraan ze verbonden is. De coöperatie is dus de grondeigenaar, zij koopt land en verpacht dit aan de boer. Dit kan met liberale pacht, maar andere pachtvormen zijn ook mogelijk. De certificaathouders ontvangen meestal tussen de 1-2% rente van het grondfonds. Het grondfonds kan dat betalen omdat ze pacht ontvangt van de boer (WUR, 2020)

2. Eeuwigdurende obligaties:

Eeuwigdurende obligaties zijn - simpel gezegd - leningen die nooit terugbetaald hoeven te worden. Een stichting geeft obligaties uit van een bepaald bedrag, vaak vanaf € 500 of € 1000. Burgers kunnen een obligatie kopen van de stichting. Hiermee worden burgers mede-eigenaar van het bedrijf. De stichting koopt met dit geld bepaalde productiemiddelen aan, zoals grond, gebouwen of machines (WUR, 2020).

In het contract tussen obligatiehouder en de boer wordt overeengekomen dat de boer een bepaald rendement betaalt aan de obligatiehouders en dat hij of zij daarmee het recht op het gebruik van de gefinancierde middelen krijgt. Het rendement dat de boer aanbiedt, kan verschillend zijn. Een boer kan van financieel rendement (geld) uitkeren, of in natura betalen (producten van de boerderij). Ook sociaal rendement kan - een jaarlijks diner voor obligatiehouders bijvoorbeeld (WUR, 2020).

In Amerika bestaat de coöperatie AgCredit. De missie van AgCredit is om plattelandsgemeenschappen en landbouw te ondersteunen met betrouwbare en consistente krediet- en financiële diensten. AgCredit is de grootste organisatie voor landbouwleningen in de Verenigde Staten. Het wordt gereguleerd door de Farm Credit Administration (FCA), een

	onafhankelijke toezichthouder op het gebied van veiligheid en degelijkheid. Een financieringsvorm die zij hanteren is patronage (AgCredit, 2022). 3. Patronage Door geld te lenen van AgCredit, worden leners mede-eigenaar van AgCredit. Van de winst die de coöperatie maakt, wordt jaarlijks beoordeeld hoeveel er terug kan worden gegeven aan de klanten met een lening (mede-eigenaren). Dit gebeurt in de vorm van patronage (dividend), welke is gebaseerd op omvang rentelasten. In de periode 2019-2021 was het gemiddelde rentepercentage op verstrekte leningen 4,95%, vóór patronage uitkering. Na het uitkeren van patronage was het gemiddelde rentepercentage 2,90% (AgCredit, 2022). Zo'n coöperatie kan ook in Nederland worden opgezet.

Referenties

- AFM (2022). *Wat is crowdfunding?* Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.afm.nl/nl-nl/consumenten/themas/producten/crowdfunding/wat-is-crowdfunding>
- AgCredit (2022). *Patronage*. Geraadpleegd op 28 oktober 2022, van <https://www.agcredit.net/about/patronage>
- BCG Corporate Finance (2022). *Het achtergestelde leningen fonds (ALF)*. Geraadpleegd op 5 juli 2022, van <https://www.afm.nl/nl-nl/consumenten/themas/producten/crowdfunding/wat-is-crowdfunding>
- Belastingdienst (2022). *Erfbelasting en schenkbelasting en de bedrijfsopvolgingsregeling*. Geraadpleegd op 12 september 2022, van https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/themaoverstijgend/brochures_en_publicaties/erf-en-schenkbelasting-en-de-bedrijfsopvolgingsregeling
- Benkey (2022). *Vastgoed financieren lukt beter bij Benkey*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://benkey.nl/vastgoed-financiering#:~:text=Met%20een%20vastgoedfinanciering%20%2D%20ook%20wel,een%20alternatieve%20financierder%2C%20zoals%20Benkey.&text=Bij%20Benkey%20kan%20je%20jouw%20vastgoed%20laten%20financier%20zonder%20bank>
- Credion (2022A). *Bedrijfsovername financieren*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.credion.nl/financieringen/bedrijfsovername>
- Credion (2022B). *Alternatieve financiering: ontdek de mogelijkheden bij Credion*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.credion.nl/financieringen/alternatieve-financiering>
- Digitale Professionals (2022). *Bedrijfsoverdracht? Overweeg de mogelijkheid van een Stakingslijfrente*. Geraadpleegd op 12-8-2022, van <http://www.digi-profs.nl/artikelen/675-bedrijfsoverdracht-overweeg-de-mogelijkheid-van-een-stakingslijfrente/#:~:text=Stakingslijfrente%20bij%20uw%20bedrijfsopvolger&text=Anders%20gezegd%2C%20de%20gerealiseerde%20stakingswinst,stakingslijfrente%20en%20uw%20koopsombedrag%20kwijt>.
- Drion. S. (2018). *Financing Future Farming*, WUR, <http://edepot.wur.nl/451821>

- Home Bankers' Club (2022). *Balance Sheet Lending: What is it and how to invest in it?* Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://crowdfunding-platforms.com/balance-sheet-lending#:~:text=Balance%20sheet%20lending%20or%20portfolio,the%20borrower%20fails%20to%20pay>.
- Investeerd.nl (2022). *Informal investors*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.investeerd.nl/informal-investors/>
- KVK (2022A). *Microkrediet*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.kvk.nl/informatiebank/microkrediet/>
- KVK (2022B). *Bootstrapping, wat is dat?*. Geraadpleegd op 15 november 2022, van <https://www.kvk.nl/advies-en-informatie/financiering/bootstrapping-wat-is-dat/>
- KVK (2022C). *Checklist bootstrapping*. Geraadpleegd op 15 november 2022, van <https://www.kvk.nl/advies-en-informatie/financiering/checklist-bootstrapping/>
- Money Meets Ideas (2022). *Wat is Money Meets Ideas?* Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://moneymeetsideas.nl/over%20ons/>
- NVM (2022). *Het pachten van grond in 3 stappen*. Geraadpleegd op 26 juli 2022, van <https://www.nvm.nl/agrarisch-landelijk/pachten-grond/>
- Omnyacc (2019). *Estate planning: schenken of lenen aan je kind*. Geraadpleegd op 26 juli 2022, van <https://omnyacc.nl/nieuws/estate-planning-schenken-of-lenen-aan-uw-kind>
- Ondernemersplein (2022). *Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL)*. Geraadpleegd op 12-8-2022, van <https://ondernemersplein.kvk.nl/investeringsfonds-duurzame-landbouw-idl/>
- Rabobank (2022). *Rekening courant krediet*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.rabobank.nl/bedrijven/zakelijk-financieren/rekening-courant-krediet>
- Rijksoverheid (2022). *Landbouwsubsidies*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/landbouw-en-tuinbouw/landbouwsubsidies>
- RVO (2020). *Subsidie voor innovatie en verduurzaming van stallen*. Geraadpleegd op 5 juli 2022, van <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/innovatie-en-verduurzaming-stallen>
- RVO (2022A). *Borgstellingskrediet voor de Landbouw (BL)*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/bl>
- RVO (2022B). *Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/go>
- WUR (2020). *Financiering voor duurzame landbouwbedrijven*. Geraadpleegd op 27 juni 2022, van <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/511501>